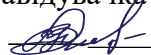

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
спеціальної освіти
протокол № 2 від 30 серпня 2022 р.
Завідувачка кафедри

 (Наталія КАБЕЛЬНИКОВА)

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ОК 20 Клініка порушеного розвитку

Освітня програма «Олігофренопедагогіка», «Логопедія» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Спеціальність **016 Спеціальна освіта.**

16.01. Логопедія, 16.02 Олігофренопедагогіка

Галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

Івано-Франківськ, 2022

Назва навчальної дисципліни/освітньої компоненти	Клініка порушеного розвитку
Викладач (і)	Яковлева С.Д
Посилання на сайт	(050) 3961470,
Контактний тел.	cdyakovleva@ gmail.com;
Графік консультацій	

1. Анотація до курсу

Програма вивчення навчальної вибіркової дисципліни «Клініка порушеного розвитку» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра усіх педагогічних спеціальностей **предметом** вивчення якої є своєрідність психічного розвитку і закономірностей клінічних проявів психічних явищ та їх механізмів у дітей з психічними та фізичними вадами розвитку та можливостей їх навчання як в умовах спеціального навчального закладу, так і в умовах інклюзивного навчального простору. Дисципліна включає олігофренопсихологію, психологію дітей із ЗПР, сурдопсихологію, тифлопсихологію, логопсихологію, ортопсихологію.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення курсу спирається на знання та вміння, отримані студентами під час вивчення психології, анатомії і фізіології дітей і підлітків, мовленнєвих і сенсорних систем і їх порушень, невропатології, клініки інтелектуальних порушень. Знання та вміння, що надаються студентам в курсі спеціальної психології, використовуються при вивченні курсів «Корекційна психопедагогіка», «Логопедія», «Сурдопедагогіка», «Тифлопедагогіка», спецметодик викладання шкільних дисциплін та застосування знань під час роботи в інклюзивному просторі з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.

Мета навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни є формування компетентного фахівця з корекційної освіти шляхом засвоєння ключових компетенцій щодо діагностичного вивчення дітей з психофізичними вадами розвитку, клінічних проявів порушень психофізичного розвитку, розуміння особливостей їхнього психічного розвитку та педагогічних підходів щодо засобів психолого-педагогічної корекції недоліків розвитку.

- вивчити клінічні прояви порушеного розвитку дітей, навчитися діагностувати порушення та виявляти необхідність надання медичного супроводу дітей з психофізичними порушеннями;
- вивчити системні спеціальні педагогічні технології для роботи з особливою дитиною ; навчитися проводити заняття з дітьми з психофізичними вадами розвитку;

- формування понятійно-термінологічної бази інтегрованого та інклюзивного навчання;
- формування знань про роль педагога у системі освіти дітей з вадами психофізичного розвитку та розуміння їх клінічних проявів;
- формування знань, вмінь і навичок здійснення психолого-педагогічного супроводу дитини, що потребує корекції психофізичного розвитку;
- формування знань і вмінь роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти наступними компетенціями:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК-5. Здатність спілкуватися іноземною мовою

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК-1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами (залежно від спеціалізації).

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК-7. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

PH 8. Приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

PH 11. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

PH 12. Організувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

2. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
5/150	32	24	90

3. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
1	3	Зведений контингент	2	Нормативний

- Технічне й програмне забезпечення/обладнання:** лекційний матеріал, підручник з курсу, методична розробка, тести, ситуаційні задачі, інформація з інтернета.
- Політика курсу.** Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100 % відвідування занять як лекційних, так і семінарських. Пропуск понад 25 % занять без поважної причини буде оцінено як FX. Високо цінується академічна доброчесність.

3. Схема курсу

Тиждень, дата, години	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. Поняття про психічний дизонтогенез. Клінічні прояви дизонтогенезу					
Тиждень дата, академіч	Тема 1. Основні причини і види психофізичних відхилень у дітей.	Лекція 1 Практичне заняття	Основна: 3-8, 11, 12, 14-16 Додаткова:	В практичних	

них годин	План: 1.Причини порушення психофізичного розвитку 2.Класифікація Б.П.Пузанова 3.Типи дітей з порушенням розвитку	1	18-23	завданн ях	
Тиждень – дата, академіч них годин	Тема 2. Теоретичні питання клініки інтелектуальних порушень. План 1.Поняття про інтелект та інтелектуальні порушення. 2. Аналіз клініки інтелектуальних порушень	Лекція 2 Практичн е заняття 2	Основна:1,2, 5-10,13,17 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	
Тиждень – дата, академіч них годин	Тема 3-4. Принципи обстеження дітей з порушенням психофізичного розвитку (4 год.) План: 1.Основні принципи психологічного обстеження дітей 2.Метод спостереження 3.Метод опитування 4. Катамнестичний метод 5.Метод експерименту 6. Метод тестування	Лекція 3 Практичн е заняття 3	Основна:1,2, 5-10,13,17 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	
Тиждень – дата, академіч них годин	Тема 5. Принципи обстеження дітей з порушенням психофізичного розвитку План: 7. Діагностика міжособистісних відносин 8.Метод аналізу продуктів діяльності	Лекція 4 Практичн е заняття 4	Основна:1,2, 5-10,13,17 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	
Тиждень – дата, академіч них годин	Тема 6-7. Особливості роботи з дітьми із ЗПР. План: 1.Визначення поняття «затримка психічного розвитку» та її форми. Клініка ЗПР. 2. Пізнавальна діяльність дітей із затримкою психічного розвитку. 3. Основні завдання корекційного навчання дітей із затримкою психічного розвитку. 4. Корекційні прийоми навчання дітей із	Лекція 5 Практичн е заняття 5	Основна:3-8, 11,12, 14-16 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	

	затримкою психічного розвитку.				
Тиждень – дата, академіч них годин	Тема 8-9. Особливості навчання дітей з порушеннями розумового розвитку. План: 1. Визначення поняття «розумова відсталість». Класифікація розумової відсталості за Міжнародною класифікацією хвороб 10-го перегляду. 2. Характеристики особливостей пізнавальної діяльності дітей з розумовою відсталістю та корекційні прийоми	Лекція 6 Практичн е заняття 6	Основна:3-8, 11,12, 14-16 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	
Тиждень – дата, академіч них годин	Тема 10. Особливості навчання дітей з порушенням зору. План: 1. Складність порушення функції зору. Клінічні прояви. 2. Причини шкільної неуспішності дітей з порушенням зору. 3. Корекційна робота з дітьми, які мають порушення зору 4. Корекційні прийоми при роботі з дітьми, які мають порушення зору	Лекція 7 Практичн е заняття 7	Основна:3-8, 11,12, 14-16 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	
Тиждень – дата, академіч них годин	Тема 11. Особливості навчання дітей з порушенням слуху. План: 1. Складність порушення слухової функції. 2. Специфічні помилки дітей з порушенням слуху під час навчання. 3. Корекційні прийоми при роботі з дітьми, які мають порушення слуху	Лекція 8 Практичн е заняття 8	Основна:3-8, 11,12, 14-16 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	
Тиждень – дата, академіч них годин	Тема 12. Особливості клініки, діагностики та організації навчання дітей з дитячим церебральним паралічем. План: 1. Сутність поняття «дитячий церебральний параліч». Клінічна картина ДЦП та необхідна	Лекція 9 Практичн е заняття 9	Основна:3-8, 11,12, 14-16 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	

	<p>лікувальна допомога.</p> <p>2. Загальна характеристика дітей з дитячим церебральним паралічем.</p> <p>3. Основні показники порушення розвитку при дитячому церебральному паралічі.</p> <p>4.Корекційні прийоми при роботі з дітьми, які мають дитячий церебральний параліч</p>				
Тиждень – дата, академіч них годин	<p>Тема 13. Особливості організації навчання дітей з порушенням мовлення.</p> <p>План:</p> <p>1.Загальні відомості про порушення мовлення.</p> <p>2.Прояви порушення мовлення.</p> <p>3.Корекційні прийоми при роботі з дітьми, які мають порушення мовлення</p>	Лекція 10 Практичне заняття 10	Основна:3-8, 11,12, 14-16 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	
Тиждень – дата, академіч них годин	<p>Тема 14-15. Особливості організації навчання дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери.</p> <p>План:</p> <p>1. Прояви порушення емоційно-вольової сфери</p> <p>2. Недорозвиток емоційно-вольової сфери внаслідок недостатньо регулюючої функції кори головного мозку.</p> <p>3. Критерії синдрому гіперактивності з дефіцитом уваги.</p> <p>4. Психолого-педагогічні особливості дітей з гіперактивністю.</p> <p>5. Напрямки корекційної роботи з дітьми, які мають порушення емоційно-вольової сфери.</p> <p>6. Корекційні прийоми при роботі з дітьми, які мають порушення емоційно-вольової сфери.</p>	Лекція11 Практичне заняття 11	Основна:3-8, 11,12, 14-16 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	
Тиждень – дата, академіч них годин	<p>Тема 16. Неврози та психози дитячого віку.</p> <p>План:</p> <p>1. Психологічна структура психопатії.</p> <p>2. Клінічні прояви та форми неврозу.</p> <p>3. Невроз як прояв внутрішнього особистісного конфлікту</p>	Лекція 12 Практичне заняття 12	Основна:3-8, 11,12, 14-16 Додаткова: 18-23	В практич них завданн ях	

9. Система оцінювання та вимоги

Модуль 1. Назва та максимальна кількість балів за цей модуль

Критерії оцінювання та бали: практична робота 4 бали за практику, самостійна робота – 27 балів, написання реферату тематики курсу – 15 балів, контрольна робота – 10 балів. **Диференційований залік**

Критерії оцінювання:

<u>Рівні освітніх балів</u>	<u>Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень</u>
<u>0-9</u>	<u>До 10 балів отримує студент, якщо він дав незадовільну або неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументів, показав незадовільні знання понятійного апарату спеціальної літератури чи взагалі не відповів</u>
<u>10- 19</u>	<u>До 20 балів отримує студент, якщо він дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументів, показав поверхові знання понятійного апарату і спеціальної літератури</u>
<u>20-29</u>	<u>До 30 балів отримує студент, якщо він у цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав незадовільні знання літературних джерел, не підкріпив їх прикладами з практики поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав незадовільні знання літературних джерел, не підкріпив їх прикладами з практики</u>
<u>30-40</u>	<u>Максимальну оцінку отримує студент за умови, що дав правильну відповідь на поставлене запитання, при цьому показав високі знання понятійного апарату, літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ і навів приклади з практики</u>

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основна:

1. Бадалян Л.О., П.А. Журба, О.В. Тимонина Детский церебральный паралич. К., 1998. 200 с.
2. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі [автор-укладач Л.В.Турищева]. Х.: Вид. група «Основа», 2011. 111с.[1] с. (Серія «Психологічна служба школи»).
3. Ілляшенко Т.Д. Аномальна дитина в школі: навчально-методичний посібник. К.: ІСДО, 1995. 120 с.
4. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. К.:2011. 274с.

5. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів Київ, 2010. 96 с.
6. Липа В.А. Психологические основы педагогической коррекции. Донецк: Лебідь, 2000. 319 с.
7. Логопедія.: Підручник, друге видання перероблене та доповнене. / Заред. М.К. Шеремет. К.: Видавничий Дім «Слово». 2010. 672 с.
8. Матвєєва М.П., Миронова С.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навчально-методичний посібник. Кам'янець – Подільський державний університет. 2008. 204 с.
9. Матвєєва М.П., Гаврилов О.В., Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки: навчальний посібник / за заг. Ред. С.П. Миронової. Кам'янець – Подільський державний університет. 2010. 264 с.
10. Миронова С. П., Гаврилова О.В., Матвєєва М.П. Основи корекційної педагогіки. / за заг. ред. Миронової С.П. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. 2010. 264 с.
11. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 224 с.

Додаткова:

12. Тім Лорман, Джоан Деспелер, Девід Харві. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. пер. з англ. – К.: – СПДФО Парашин І.С. 2010 196 с.
13. Колупаєва А. А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: Наук.-метод. посіб. видання доповнене та перероблене, К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. 273 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
14. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навч.-метод. посібник. К.: «АТОПОЛ». 2010. 96 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
15. Колупаєва А.А., Софій Н.В., Найда Ю.М. та інш. Інклюзивна школа: Особливості організації та управління: Навч-метод. посібник / за заг. ред. Даниленка Л.І. 2-ге видання, стереотипне К.: ФО П Парашин І.С., 2010, 128 с.
16. Колупаєва А.А. Педагогічні умови інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.
17. Обухівська А.Г., Ілляшенко Т., Жук Т. Психологу про дітей з особливими потребами у загальноосвітній школі. К.: Редакція загальнопед. газет, 2012. 128 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
18. Освіта Полтавщини назустріч дітям (з досвіду впровадження інклюзивної освіти у навчальних закладах області) [упорядник І.О. Калініченко] Полтава: ПОППО, 2012 62 с.
19. Питання догляду за особами з розумовою відсталістю в сучасній дефектології: Навч. посіб. [укладач Л.М. Руденко]. К.: «ДІА» 2007. 128 с.
20. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навч. метод. посіб. / за заг. ред. Колупаєвої А.А.

21. Спеціальна педагогіка: понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В.І.Бондаря. Луганськ: Альма – Матер, 2006. 464 с.
22. Чеботарьова О.В. Методичні рекомендації з досвіду роботи щодо організації та проведення індивідуального навчання вдома з учнями, які мають вади у психічному чи фізичному розвитку К., 2000. 32 с.